లాంఛనాలు

'ఎలెక్ట్రాన్'

తెర ఎత్తేసరికి మధ్యతరగతి కుటుంబీకుల డ్రాయింగ్ రూమ్. రాధ ఉత్తరం చదువుతూ ఉంటుంది.

కమల: ఎవరి దగ్గర్నించే ఆ ఉత్తరం?

రాధ: ఇంకెవరి దగ్గర్నించి! మన హీరో కాబోయే అత్తగారి దగ్గర్నించి!

అరుణ: ఏమిటే? అన్నయ్య పిల్లని చూసుకున్నాడా?

రాధ: మొన్న బొంబే మంచి పెళ్ళి చూసి వెళ్ళాడట పిల్ల బాగానే ఉంది. మా వాళ్ళతో మాట్లాడండి అని చెప్పి వెళ్ళాడట. అందుకని ఆవిడగారు వస్తోందట.

కమల: మరి మన వాడు ఉత్తరం రాయటే లెందుకని? అన్ని విషయాలూ మాట్లాడుకోవటానికి ఆవిడగా రెందుకు? ఆయన గా రెందుకు [illegible]?

రాధ: [illegible] పెత్తనం కాబోలు!

అరుణ: మరి నాన్నగారు [illegible] [illegible] బట్టలో [illegible] [illegible] [illegible]ంది కాబోలు?

కమల: అబ్బ! ఏం [illegible] మరదలుపిల్లా! [illegible] మొన్న మన్న కాలేజీలో వరకట్న [illegible]

మీద [illegible] ప్రసంగం [illegible] ఉందట! [illegible] [illegible]

అరుణ: నువ్వూరుకో, వదినా! [illegible] అన్నయ్య [illegible]

రాధ: నా కెందుకని [illegible]. [illegible]

పనితనం

పడునంటే అని! నువ్వు ఆచరణలో పెట్టని సిద్ధాంతాల్ని గురించి మాట్లాడ్డానికి హక్కు లేదంటాను.

అరుణ: చూడు, వదినా! అది వాదనకోసం చేసిందీనూ, ప్రైజుకోసం చేసిందీనూ! దానికీ, దీనికీ ఏమీ సంబంధం లేదు. ఇందిరా గాంధీయే అన్న మాట నిలబెట్టుకోలేకపోయింది.

రాధ: ఎగ్జాక్ట్లీ! 'దరిద్రాన్ని తొలగిస్తాను' అని ఎన్నికల ప్రచారం చేసిందా? దరిద్రులు తుడిచిపెట్టుకు పోతున్నారు. మినప్పప్పు కిలో మూడున్నర రూపాయలూ, పంచదార కిలో నాలుగు రూపాయలూ అమ్ముతోందంటే కారణం ఎవరు? ఆవిడగారు— నెగ్గడానికయిన ఖర్చు మనం భరిస్తున్నాం.

శాంత: అయితే, అటువంటి డబ్బులోడికి ఇటువంటి అరుణ పెళ్ళి చేద్దామనా?

కమల: అంత ఖర్మం మాకేం పట్టింది? అక్కడికి మీ రిచ్చిన కట్నాలతోనే మా పెళ్ళిళ్ళవుతున్నట్లు!

శాంత: అవును, మరి! అక్కడికి ఏమీ ఇచ్చుకోకుండానే నేనూ, సరస్వతీ ఈ ఇంటి కోడళ్ళమైనట్లు!

రాధ: కాదు మరీ! మీ రిచ్చిన రూపాయలతో మా గాదె నిండిపోయాయి! ఎందుకు? ఏ పెళ్ళిలో ఆడపడుచుల మైనందుకు — మాకు ఒక్క సరదా కూడా తీరలేదు! మా ముగ్గురికీ పాతికేసి రూపాయల నూలు చీర లిచ్చి, చేతులు కడుక్కున్నారు!

శాంత: సరదాలకు ధరలు కడితే — ఆ సరదాలకు అర్థమే లేదంటాను.

అరుణ: అందుకే అనుకుంటాను, వదినగారూ, తమరు తమ తమ్ముడి పెళ్ళిలో చల్లారిపోయిన కాఫీ లిచ్చారనీనూ, బనారస్ పట్టు చీరకు బదులు మైసూరు సిల్కు చీర ఇచ్చినందుకూనూ అంత రాద్ధాంతం చేసింది! అన్నీ అన్నయ్య చెప్పాడులే!

శాంత: మీ కమల పెళ్ళిలో మటుకు మీరేం చేశారని? ఏం కమలా? మీవా రిచ్చిన సారే, తీర్చిన సరదాలతో మీ ఆడపడుచు సంతోషించిందా?

కమల: ఆశకు అంతు లేని వాళ్ళని సంతృప్తి పరచడం ఎవరి తరం?

శాంత: అదే నే నంటున్నదీను! దీని కిటుకు ఇంతకీ ఏమిటంటే — 'ఆడపడుచుతనం' అనేది ఒక విక్రమార్కుడి సింహాసనం లాంటిది. దాని మీద కూర్చున్నంతసేపూ అధికారం చలాయించ వలసిందే! నువ్విన్ని కబుర్లు చెబుతావు కాని, పుట్టింటికి వెళ్ళినప్పుడు నువ్వుమట్టుకు అధికారం చలాయించవూ?

శాంత: నిజమేననుకో. కాని ...

అరుణ: అందుకే 'ఆడపడుచు అర్థంమొగుడు' అన్నారు. ఇది లోక సహజం. దీన్ని గురించి అంతగా పట్టించుకో నక్కర్లేదు.

శాంత: ఒక్కరైతే ఫరవాలేదు. మీరు ముగ్గురు — అంటే ఒకటిన్నర మొగుళ్ళన్న మాట! భరించడం ఎవరి తరం?

కమల: ఏం వదినా, అంత హేళనగా మాట్లాడతావు! మా మూలంగా నీ కేం కష్టం వచ్చిందని? హాయిగా మా రామన్నయ్యని కొంగున ముడేసుకు

పాత్రలు:

కమల, రాధ, అరుణ అక్క చెల్లెళ్ళు
సరస్వతి, శాంత ఇంటి కోడళ్ళు
ఛాయాదేవి: పిల్లనిచ్చే అత్తగారు
శేవె అమ్మి, మరొక స్త్రీ

తిరుగుతున్నావు. ఎనిమిది కానిదే గది వదిలి బయటికి రారు రాణీగారు. తెల్లవారుఝామున లేచి, అన్ని పనులూ అమ్మే చూసుకుంటోంది. ఇంతకంటే ఏం జరగాలి?

రాధ: అబ్బబ్బ! ఆపండి. మీ వరస చూస్తుంటే, చినికి చినికి గాలివాన అయ్యేటట్లుగా ఉంది. వదినా, ప్లీజ్! నువ్వూరుకో! మళ్ళీ మా అబ్బాయిలు పెళ్ళి కెదిగే వరకూ ఈ ఇంట్లో ఇదే చివరి మగవాడి పెళ్ళి. ఆడపడుచు లాంఛనా లందుకోవడానికి మా కిదే చివరి ఛాన్సు! అందులోనూ మా వాళ్ళేం లేనివాళ్ళు కాదు. నీ పెళ్ళిలోనూ, పెద్దన్నయ్య పెళ్ళిలోనూ మా సరదాలు తీరలేదన్నది కటిక నిజం. అదీ నాన్నగారి మెత్తదనంవల్ల జరిగింది.

అరుణ: ఈ మాటు అలా జరగడానికి వీల్లేదు!

కమల: ఈ సారి నాన్నగారిని మాట్లాడనియ్యద్దు!

శాంత: పర్లేండి! మీ లేత బీరకాయ బేరమంత సులువుగా మాట్లాడుతున్నారు. దానికి లౌక్యం, తెలివితేటలు కావాలి.

అరుణ: ఆ సన్నే ఆవిడకి ఏమీ తీసిపోం. కాలేజీలో అంతమందిని అదరగొట్టి మాట్లాడగా లేనిది...

శాంత: అమ్మేవాళ్ళకి మాట లౌక్యం లేకపోతే, కొనే వాళ్ళు బిగిసిపోతారు. అదర కొడితే మరో చోటికి పోతారు. అందుకని కావలసింది లౌక్యంకాని, ధైర్యం కాదు.

కమల: వదిన మాట నిజమే, అరుణా! నీకు దుడుకుతనం ఎక్కువ. ఆవిడగారి సంగతి నేను చూసుకుంటాను.

అరుణ: అక్కడికి నీ తెలివితేటలు కోటలు కట్టినట్లు?!

కమల: నా మాటల చాతుర్యం నీకేం తెలుసునే? నేను యూనివర్సిటీలో చదివే రోజుల్లో ప్రతి సాయంత్రం లీవ్ కెళ్ళేవాళ్ళం. ఒకసారేమయిం దనుకున్నావు?

రాధ: లక్షమాట్లు చెప్పావు.

చెరగనిది

ప్రపంచంలో వన్న, విలువ తగ్గని వస్తువులు బహు కొద్ది. అందులో స్త్రీత్వం ఉన్న స్త్రీ ఒకటి.

—ఓలివా రాల్‌స్టాన్

కమల: వదినకి తెలియదు. ఒక కుర్రాడు నిమ్మ తొనల పాకెట్లు అమ్ముతున్నాడు. పావలాకి పాతిక! పుల్లపుల్లగా, తియ్యతియ్యగా ఉంటాయి! నోటి దుర్వాసననీ, అహితవునీ పోగొడతాయి! కారు 'చౌక' అంటూ అందరి ప్రాణాలూ తీశాడు. మాకు దగ్గర్లోనే కూర్చున్న రోమియోల గుంపుకూడా వాణ్ణి వదిలించుకోలేక చచ్చినట్లు నాలుగైదు పాకెట్లు కొనవలసి వచ్చింది. మా దగ్గరికొచ్చి జీడిపాకంలా పట్టుకున్నాడు. మా వాళ్ళందరికీ కోపం వచ్చింది కాని, వాణ్ణి వదిలించుకోలేకపోయారు. నేను అతన్ని చూస్తూ, "చూడు, తమ్ముడూ! నీ దగ్గర కొనడానికి మాకేం అభ్యంతరం లేదు. కాని, నువ్వు నీ నోట్లో కాసిని నిమ్మ తొనలు వేసుకొని మరీ అమ్ము!" అన్నా నంతే. ఇక అందరూ ఒకటే నవ్వు! ఆ కుర్రవా డక్కణ్ణించి ఉడాయించాడంటే నమ్ము!

శాంత: అది ఆ కుర్రవాడి తెలివి తక్కువతనం మూలాన జరిగింది. నోటి దుర్వాసన పోతుంది అని అత నసకపోతే, నువ్వుమట్టుకు ఏం చెయ్యగలిగేదానివి? మీ కెవరికీ కోపం రాకూడదు నే నంటూన్న మాటలకి. ఇక్కడ మీరు మీ హీరోని అమ్మకానికి పెట్టారు! ఎక్కువ ధర రాబట్టడానికి మాట చతురత కావాలి. కొంటెతనం కావాలి. అప్పుడే పనులు జరుగుతాయి.

అరుణ: అంటే నీ ఉద్దేశ్యం తమరి కొక్కరికే మాట చతురత ఉన్నట్లా? మేం ముగ్గురం గాజులు తొడిగించుకుని కూర్చున్నట్లు?

శాంత: చూశావా? అప్పుడే పప్పులో కాలేశావు! మీరు గాజులు వేరే తొడిగించుకోవాలా ఏమిటి? మనం అందరం గాజులు వేసుకున్న ఆడవాళ్ళమే! అంతమాత్రాన మన మాటల్లో వాడి ఉండదనా? ఓ సారి నేనూ, మీ అన్నయ్యా సినిమా కెళ్ళాం. టూరింగ్ టాకీసు. రిజర్వుడు క్లాసంతా ఖాళీగానే ఉంది. కాని, ఉన్న కాస్త జనం ఆ ఉన్న రెండే రెండు సీలింగ్ ఫాన్ల కింద సర్దుకు కూర్చున్నారు. మాకు అంతగా గాలి తగలడం లేదు. ఉక్కబోతగా ఉంది. ఉన్నట్టుండి ఓ బ్రిలియంట్ ఐడియా తట్టింది. "ఏమండీ, ఆ ఫాన్ అలా ఊగుతోం దేమిటి? ఎవరి నెత్తినో పడేటట్లుగా ఉంది" అన్నాను కాస్త గట్టిగానే. మా ముందర కూర్చున్న వాళ్ళు తలలు పైకెత్తి చూశారు. కొంచెంసేపు ఇబ్బందిగా మొహం పెట్టారు. ఉన్నట్టుండి ఒకతను — "ఒరే, పదండిరా! ఇంకా ఆట మొదలయ్యేసరికి పదినిమిషాలన్నా పడుతుంది. పోయి ఓ సిగరెట్ కాల్చుకొద్దాం" అన్నాడు. అక్కడ కూర్చున్న అయిదుగురూ బయటికి పోయి, న్యూస్ రీల్ మొదలైపోయిన తరవాత వచ్చి, గేటు దగ్గరగా వేరే సీట్లలో కూర్చున్నారు. నేనూ, మీ అన్నయ్యా వెళ్ళి హాయిగా ఫాన్ కింద కూర్చున్నాం! వాళ్ళ ముఖాన కత్తి వాటు వేస్తే నెత్తురుచుక్క లేదు.

రాధ: అంత చీకటిలో నీకు కనబడినట్లు?

విస్మరించకండి . . .

బాధలను మరిచిపోవడానికి ఏదైనా పని కల్పించుకుని చేయడం పిచ్చికన్న మంచి ఫలితాన్నిస్తుంది.

— థామస్ ఎడిసన్

శాంత: ఇంటర్వెల్‌లో చూశానోయ్! ఇంతకీ చెప్పొచ్చే దేమిటంటే ...

అరుణ: కార్యభారం నీ మీద వదిలిపెట్టమంటావు? ఆ వచ్చే ఆవిడ ముందు మా పరువు తియ్యడానికి! ఈ ఇంటిపెత్తనమంతా కోడళ్ళదేనని అనుకో వద్దూ మరి?

శాంత: లేకపోతే ఆడపడుచులదని తెలిస్తే, హడలి ఛస్తుంది. అదే ఈ ఇంటి కోడలయితే— అబ్బా వీళ్ళ కింత స్వేచ్ఛా? ! మా అమ్మాయి సుఖ పడుతుంది — అని మరో ఇన్నివే లివ్వడానికైనా సంశయించరు.

రాధ: అవునే, మరి వదిన అన్నదానిలో నిజం లేకపోలేదు!

అరుణ: ఇప్పు డలాగే అంటుంది. తరవాత ప్లేట్ ఫిరాయిస్తే? లాంఛనాల మీద మన కున్నంత మోజు తన కెందు కుంటుంది? అవతలి ఘటం మొండిదయితే, ఈవిడగారు మెత్తపడిపోతే నష్టపడిపోయేది మనమే కదా?

కమల: ఇంత గొడ వెందుకుకానీ — ఆవిడగారు రానీయండి. మనం అందరం కలిసి మాట్లాడుదాం. ఆ సమయానికి అమ్మనీ, నాన్ననీ గుళ్ళోకి పొమ్మందాం.

(తెర దింపడంకాని, లైట్లు ఆర్పి వెలిగించడం కాని చెయ్యవచ్చు).

ఛాయాదేవి ప్రవేశిస్తుంది.

ఛాయాదేవి: పంతుల పార్వతీశంగారి ల్లిదేనా?

అరుణ: ఆఁ పంతుల కామేశ్వరిగారి ల్లిది. పార్వతీశంగారు ఆవిడ భర్తగారు.

ఛాయాదేవి: అలాగా? ఇంతకీ నేను పెళ్ళిమాటలు ఎవరితో మాట్లాడాలి? నేను రాసిన ఉత్తరం అందిందా?

శాంత: ఆఁ అందింది. రండి, ఇలా కూర్చోండి. (కుర్చీ చూపిస్తుంది.)

ఛాయాదేవి: (కూర్చుంటుంది.) అయితే మరి. . .

శాంత: ఈవిడ కమల. కామేశ్వరిగారి పెద్ద కూతురు. ఈవిడ రాధ. రెండో కూతురు: ఇద్దరికీ పెళ్ళిళ్ళు అయాయి.

ఛాయాదేవి: అయితే, ఇక్క డెందుకున్నట్లు?

శాంత: మొన్ననే వాళ్ళ నాన్నగారికి సుస్తీగా ఉందంటే చూసిపోదామని వచ్చారు. నిన్ననే వెళ్ళిపోదామను కున్నారు. కాని, మీరు వస్తున్నారు కదా అని ఆగిపోయారు. ఈ అమ్మాయి అరుణ. ఇంకా పెళ్ళి కాలేదు.

ఛాయాదేవి: మరి నువ్వు. . .?

అరుణ: ఏమండోయ్— మా వదినను నువ్వూ గివ్వూ అంటే ఊరుకునేది లేదు!

శాంత: ఊరుకో, అరుణా! ఏదో పెద్దవారు! వాళ్ళన్నా మనం పడవలసిన పడవలసిన వయసిది. మనం తప్పు పట్టుకోకూడదు.

ఛాయాదేవి: అక్కడికి నే నేదో వయసుడిగిన దానిలా మాట్లాడుతున్నావు!

అరుణ: తమరి వయస్సు నలభై . . .

ఛాయాదేవి: దాటలేదు. కాని, నా కున్న అనుభవం, లోకజ్ఞానం. . .

కమల: అర్థమయింది, అత్తయ్యగారూ! మీరు వేరే చెప్పనక్కర్లేదు! లేకపోతే మామయ్యగారే వచ్చే వారనుకుంటాను.

ఛాయాదేవి: ఉన్నమాటన్నావు! అదీ గ్రహింపు అంటే అలా ఉండాలి! ఇంతకీ. . .

రాధ: మా నాన్నగారు చాలా సిగ్గుమనిషి. ఆడవాళ్ళతో ఆయన మాట్లాడలేరు. అందుకని మీరు మాట్లాడవలసిన, అంటే. . .

శాంత: ఇచ్చిపుచ్చుకోవడాలూ, లాంఛనాలూ వగైరా, వగైరా. . .

అరుణ: మాతో మాట్లాడవచ్చు. ఈ విషయంలో సర్వాధికారాలూ మాకు మా అమ్మగా రిచ్చారు.

శాంత: ఒక్క విషయం ముందుగా చెప్పండి! మా మరిది మీ అమ్మాయికి నచ్చాడా?

ఛాయాదేవి: దానికేం తెలుసును, కుర్రకుంక! నచ్చినట్టు గానే ఉన్నాడు అంది. నాకు మట్టుకు నచ్చాడు.

కమల: సరే, బాగానే ఉంది. ఎంత ఇద్దామనుకుంటు న్నారు?

ఛాయాదేవి: బాగుంది వరస! సరుకు నచ్చింది కదా అని కొనేవాడు ధర చెపుతాడేమిటి? ధర చెప్పవలసింది అమ్మేవాడు.

రాధ: ఇదేదో మీరు నిమ్మకాయలబేరంలా మాట్లాడు తున్నారు!

ఛాయాదేవి: అమ్ముడుపోయే సరుకు ఏదైనా ఒకటే నా దృష్టిలో! అల్లుళ్ళయినా, ఆనపకాయలైనా ఒకే రకంగా బేరం చేస్తాను నేను. ఆఁ! మీరునిమ్మకాయలంటే జ్ఞాపకానికొచ్చింది. అది నేను డెహ్రాడూన్ విలాసయాత్రకి వెళ్ళిన రోజుల్లో జరిగిన సంగతి. మా ఫ్రెండ్ ఇంట్లో దిగాం. ఓ రోజు మా స్నేహితురాలితో కలిసి కూరగాయల మార్కెట్‌కి వెళ్ళాం. ఒక కూరల కొట్లో నిమ్మకాయల ధర అడిగింది. ఒక్కొక్కటీ పావలా చెప్పాడు. మా స్నేహితురాలు కొనబోతూంటే బలవంతంగా ఆపాను. అక్కడే ఒక కుర్రాడు గంపలో నిమ్మకాయలు పెట్టుకుని అమ్ముతున్నాడు. ఎంతరా? అన్నాను. ఇరవై పైసలన్నాడు. బేరమాడితే పదిహేను పైసల కిచ్చాడు. మా స్నేహితు రాలు అరడజను కొంది. ఆ కొట్టువాణ్ణి డబాయించాను పావలా చెప్పి ప్రజల్ని మోసం చెయ్యొద్దని. వాడు నోరెత్తితే ఒట్టు! బేరం అనేది ఒక ఆర్టు. అది అందరికీ. . .

అరుణ: అబ్బదు. పుట్టుకతో రావాలి. నాకూ మీ లాంటి అనుభవమే జరిగింది. ఓ సారి మా అన్నయ్యతో వెళ్ళాను, మామిడికాయలు కొన డానికి. కొట్టువాడు చెప్పిన ధరకంటే గంపవాడి ధర తక్కువని వాడి దగ్గరున్న సరుకంతా కొనేశాం. మేం తీరా అటు బయలుదేరేసరికి ఆ గంపవాడు కొట్లోంచి మామిడికాయలు తీసి, తన గంపలో నింపుకుని తక్కువ ధరకి అమ్మడం మొదలుపెట్టాడు. అప్పుడు తెలిసింది మాకు— అది వాళ్ళు కలిసి ఆడుతున్న నాటక మని. లేకపోతే. . .

కమల: కొట్లో ఒక్కొక్కటీ పావలా అమ్ముతున్నప్పుడు గంపవాడు పదిహేను పైసలకిచ్చాడంటే అసలు ధర పది పైసలకంటే ఎక్కువ ఉండదన్న మాట.

శాంత: మీరు ఊరుకోండర్రా! మీ రలా మాట్లాడ కూడదు. ఇంతకీ పిన్నిగారూ, మీకు ఎందాకా. . .?

ఛాయాదేవి: ఇవ్వగలరంటావు? తెలియ కడుగుతా కాని, మీవా ళ్ళింతిచ్చా రేమిటి?

శాంత: మా ఆయనగారు ప్లీడరు! అందుకని పదివేలే ఇచ్చారు. పైగా ఆడపడుచులకి ఘనంగా లాంఛనాలిచ్చారు. కాని, మా మరిది డాక్టరాయె! అందులోనూ ఎంత పెద్ద ఉద్యోగం చేస్తున్నా డని!

రాధ: (స్వగతం) వదిన ఎంత చమత్కారి! వాళ్ళిచ్చింది మూడు వేలు కట్నం, మూడు నూలు చీరలూను! సరే కానియ్యి!

ఛాయాదేవి: ఉద్యోగాలకేంలే, ఎవడైనా చేస్తాడు! నేను చూసేది ఆడదాని దగ్గర అణకువతనం ఉందా. లేదా అని!

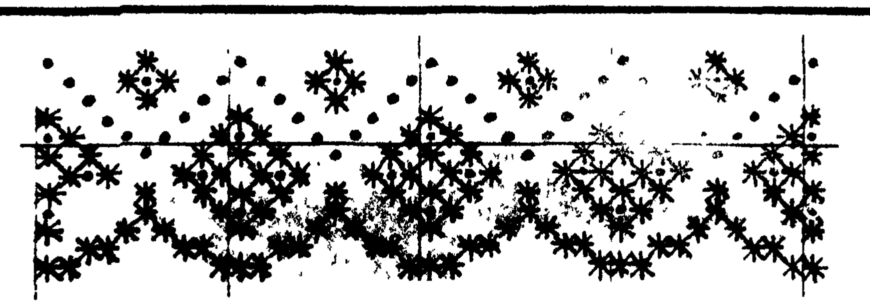

డిజైన్—లీలాలక్ష్మి (హైదరాబాదు)

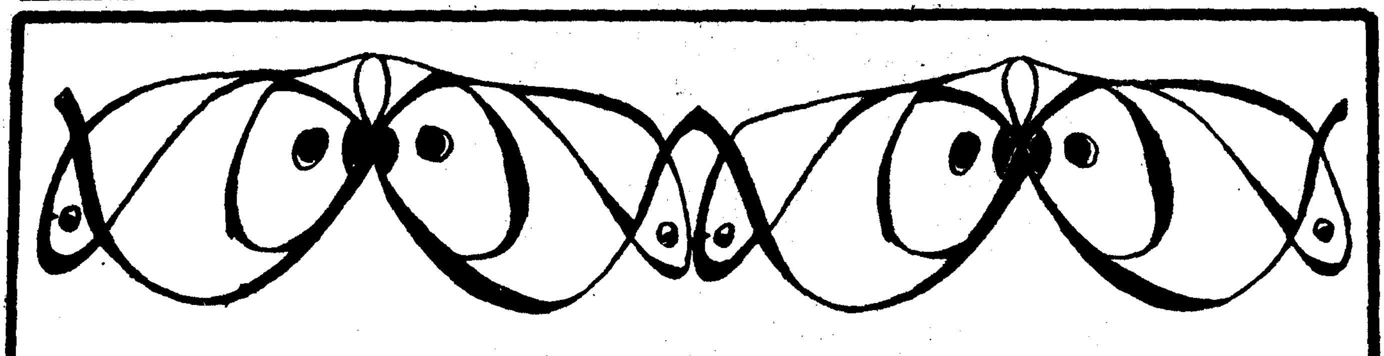

డిజైన్ — డి. వి. సురేందర్ (కరీంనగర్)

శాంత: నన్ను చూస్తే తెలియటం లేదూ? ఈ ఇంట కుర్రాళ్ళ కెంత అధికారం ఉన్నదీను! లేకపోతే మరిది పెళ్ళికని ఏ వదినగారు మాట్లాడ తుంది? మా ఆయనగారు పిల్లి. మా మరిది మరీను!

అరుణ: వదినా, దారుణం!

శాంత: ఏమీ దారుణం కాదు! మా అక్కయ్య లిద్దరి వెనకాలా మా బావలిద్దరూ కొంగులు పట్టుకుని ఎలా తిరుగుతారు? అందుకనేగా, వాళ్ళ కంతలేసి కట్నా లిచ్చి పెళ్ళి చేశారు!

ఛాయాదేవి: ఎంతలేసి ఇచ్చారు?

శాంత: పదిహేను వేలు. ఇంతకీ మీరు ఎంత ...

ఛాయాదేవి: మీ వాడికి మా అమ్మాయి నచ్చిందన్నాడు. అమ్మాయి నచ్చినప్పుడు అంత లేసి కట్నాలు. అడక్కూడదు!

కమల: అలా కులాలు తడుముకోవద్దు మీరు! మీ కూరలం బేరానికీ, దీనికీ చాలా తేడా ఉంది. వరుకు చూశారు. వాణ్యం తెలుసును. ఎంత ఇవ్వదలుచుకొందీ చెప్పవలసింది మీరు.

శాంత: ఒక్క సంగతి ముందరగా చెబుతున్నాను. ఈ ఇంటికి ముగ్గురు ఆడపడుచులు. ఒక్కొక్కళ్ళకీ ఒక వెండి చెంబూ, బెనారస్ పట్టుచీరా ఇచ్చి తీరాలి.

అరుణ: అవి అక్కయ్యలకి. నాకు టెరిలిన్ స్లాక్ అండ్ బెల్‌బాటమ్స్, ఓ కాశ్మీర్ షాల్ అండ్ హాండ్ బాగ్.

ఛాయాదేవి: మా అమ్మాయి వినాశ్రంట మీ క్కాదు.

రాధ: మీ రిచ్చే కట్నం ధర అయితే, మా కిచ్చేది సేల్స్ టాక్స్ లాంటిది. టాక్స్ లేకుండా ఎవరూ అమ్మరు. ఈ విషయంలో ఇదే ఫైనల్. ఇక అసలు విషయం...

ఛాయాదేవి: మేం ఇచ్చేదానిలో మీ కెంత పెర్సెంట్ మా అమ్మాయి కిస్తారు తిరిగి నగల రూపంలో?

రాధ: అది మీ రిచ్చే దాన్ని బట్టి ఉంటుంది.

ఛాయాదేవి: మీరు చెప్పినదాన్నిబట్టి నా సమాధానం ఉంటుంది.

శాంత: చూడండి, పిన్నిగారూ! ఇలా అయితే వ్యవహారం సాగదు. మీ మనసులో ఉన్న మాట చెప్పండి.

ఛాయాదేవి: అయిదు వేలు!

కమల: ఏ గంపల వాళ్ళ దగ్గరో అయిదు వేలు చేసే పెళ్లికొడుకులు దొరుకుతారేమో చూడండి! మీరు మక్కా మూడు వేలకి బేరమాడుకో వచ్చు!

శాంత: ఒక షరతు మీదయితే అయిదు వేలకు ఒప్పుకొంటాం.

కమల: రాధ, అరుణ, వదినా!

శాంత: ఆగండర్రా! చూడండి, పిన్నిగారూ! మీరు అయిదువేలు కట్నం ఇస్తే, తిరిగి అంతా నగల రూపంలో పెట్టేస్తాం ...

ఛాయాదేవి నిజంగా ...

శాంత: పూర్తిగా వినండీ మీరు? మా మరిది ఉద్యోగం మానేసి ప్రాక్టీస్ పెడతా నంటున్నాడు. అందు కని డిస్పెన్సరీ వగైరా మొదలు పెట్టడానికి కావలసిన బిల్డింగ్, సరంజామా అంతా మీరు కొని ఇవ్వాలి!

ఛాయాదేవి: ఏభై వేలకి తక్కువ అవదు!

శాంత: మీరు అయిదు వేలు కట్నం అంటే ఇలాగే ఉంటుంది మరి!

అరుణ: మా వదిన మాట విన్నారుగా? ఏమంటారు?

ఛాయాదేవి: అయినా, మీ లాంటి చిన్నవాళ్ళతో నాకు మాట లేమిటి? మీ నాన్నగారిని రానీయండి.

కమల: మా నాన్నగారు ఆడవాళ్ళతో మాట్లాడరు.

ఛాయాదేవి: పోనీ, మీ అమ్మగారు ...

శాంత: నేను చెప్పినవికాకుండా, అమెరికాలో రీసెర్చి చెయ్యడానికి ఖర్చులు కూడా భరించమంటారు!

ఛాయాదేవి: అతను అంటుండాలి!

అరుణ: మా పిసినిగొట్టువానికి అర్థం ఉండాలి!

రాధ: అరుణా! మన్నూరుకో! వదినా, ఆ కోటయ్య వాళ్ళ పిల్ల కూడా బాగుందన్నారు కదా? వాళ్ళేమాత్రం ఇస్తామన్నారు?

శాంత: ఆడపడుచులకి ఒక్కొక్కళ్ళకీ వెయ్యేసి రూపాయల నగదూ, కట్నంగా పదిహేను వేలూ ఇస్తామన్నారు.

వివేకవతి

వివేకవతుల సాహచర్యం, ప్రోత్సాహం, అభిప్రాయం మగవారిని తీర్చిదిద్దుతుంది.

—రోమిలి

ఛాయాదేవి: పల్లెటూరి పిల్లకి ఇస్తాకేం చేస్తారు? నా కూతురు గ్రాడ్యుయేట్. దాని చదువుకే పాతిక వేలైంది.

రాధ: బి. ఎ. చదివేసరికే పాతికవేలు ఖర్చు పెడితే—

అరుణ: అమ్మ బాబోయ్, ఇంకేమన్నా ఉందా? అన్నయ్య నేలకి జోలె పంపి రావలసిందే!

ఛాయాదేవి: సరే, మీ రింతగా అంటున్నారు కాబట్టి— మీ రన్న పదిహేను వేలూ కాదు, నే నన్న అయిదు వేలూ కాదు. అందుకని ...

శాంత: ఊఁ చెప్పండి!

ఛాయాదేవి: అయిదువేల ఏభై!

శాంత: మీ రేదో సంతబేరం చేస్తున్నారు.

ఛాయాదేవి: అది నా జన్మ హక్కు.

(తెరలోంచి కేక. "తేనె, అమ్మా, తేనె. పసందయిన పట్టు తేనె.")

కమల: అన్నట్టు, నాన్నగారి మందులోకి తేనె కావాలికదా! ఏయ్, తేనె అమ్మా, ఇలారా!

(తేనె అమ్మి లోపలికి వచ్చి గంప దింపుకుంటుంది.)

రాధ: ఎలా గిచ్చావు?

తేనె అమ్మి: కిలో సీసాతోసహా పది రూపాయలు.

అరుణ: ఎనిమిది రూపాయలు చేసుకో.

ఛాయాదేవి: ఏదీ, తేనె చూడనీ. (సీసా తీసుకుని మూత తీసి వాసన చూస్తుంది.) ఎనిమిది రూపాయలు అనవసరం. ఇదిగో, ఆ పిల్ల మాటలకేంగాని, అయిదు రూపాయలు కిస్తే తీసుకుంటాం.

తేనె అమ్మి: అయిదు రూపాయలాండి? నాకు కిట్టుబాటు కావద్దాండి?

ఛాయాదేవి: పుట్టతేనెకి ఖర్చేమిటి? అడవిలో అప్పనంగా దొరికిన తేనెపట్టులు కొట్టుకొస్తారు! ఇదయినా మీ శ్రమకే డబ్బు కాని ...

తేనె అమ్మి: చాలా గడుసువారేనమ్మా, అమ్మగోరూ, మీరు. మా మావని ఈ పట్టు తేనెటీగలు తెగ కుట్టాయండమ్మా. పడ్డ కష్టానికి ఫలితం చాలదు. మరో పావలా డబ్బు లిప్పించండమ్మా.

ఛాయాదేవి: అదీ — అలా దారికి రా!

(మరో స్త్రీ లోపలికి వస్తుంది.)

స్త్రీ: ఆ డాక్టరు బాబు పిలుస్తూంటే రాకుండా పోయావేమిటే? ఒక కిలో తేనె తీసుకురమ్మని నీ వెనకగా పంపారు. నడవలేక చచ్చాననుకో.

...న మందుల్లోకి నువ్వు తెచ్చిన తేనె తప్ప ...రు కదా!

తేనె అమ్మి: డబ్బు తెచ్చావా? ధర తెలుసుగా?

స్త్రీ: మామూలుగా ఇచ్చే పన్నెండు రూపాయలే కదా? అంతే ఇచ్చి పంపారు. ఇదిగో తీసుకో. (డబ్బు లిస్తుంది. గంపలోంచి సీసా తీసుకుంటుంది.) నేను వస్తాను. అవతల పనులున్నాయి. (వెళ్ళి పోతుంది.)

తేనె అమ్మి: చూశారా, అమ్మగోరూ! మీరేదో బేరా లాడతారు.

ఛాయాదేవి: నువ్వన్న మాట నిలబెట్టుకోవాలి.

తేనె అమ్మి: మాటంటే మాటే. మీకు అయిదుం పావలాకి ఇస్తాను. తీసుకోండి.

అరుణ: అక్కడ పన్నెండు తీసుకున్నావు. దారుణం కాదూ?

తేనె అమ్మి: ఏమీ దారుణం కా దమ్మగోరూ. ఆ డాక్టరు బాబు ఒక రోజు మందుకి రెండేసి రూపా యలు ఎడుకుతాడు. మీరు తీసుకుంటే త్వరగా తీసుకోండి. మా మావకి చెడ్డ కోపం. ఆలస్యంగా ఇంటి కెడితే ...

ఛాయాదేవి: నా కో సీసా ఇవ్వు. (హాండ్ బాగ్ లోంచి డబ్బు తీసి ఇస్తుంది. ఓ సీసా పక్కన పెట్టుకుంటుంది.)

శాంత: ఒక సీసా మాక్కూడా ఇవ్వు. ఏం కమలా, నువ్వుకూడా ఓ సీసా తీసుకుపోరాదూ? చౌకగా దొరుకుతోంది కదా?

రాధ: వదినా! ఏకంగా మూడు సీసాలు తీసుకో. నేనూ ఒకటి తీసుకెడతాను.

శాంత: సరే, డబ్బు తెస్తాను, ఉండండి. (శాంత లోపలికి వెళ్ళి వస్తుంది. తేనె అమ్మి మరో మూడు సీసా లిచ్చి, శాంత దగ్గర్నించి డబ్బులు తీసుకుని, గంప నెత్తుకుని వెళ్ళిపోతుంది.)

అరుణ: అది చాలా గడుసుదే!

ఛాయాదేవి: చూశారా? నేను కనక లేకపోతే మీరు ఎనిమిది రూపాయ లిచ్చేసేవారేనా?

కమల: సర్లెండి. థాంక్స్. అందుకని — అయిదువేం ఏభైకి ఒప్పుకోం.

ఛాయాదేవి: మీకింకా లోకజ్ఞానం లేదు. మీతో నాకు మాట లేమిటి? అయినా, అయిదువేల ఏభైకి ఒక్క ...

అరుణ: మా అన్నయ్య తేనె సీసా కాదండోయ్ బేర మాడ్డానికి.

(సరస్వతి లోపలికి ప్రవేశిస్తుంది.)

కమల: రా, పెద్దొదినా. ఈవిడ ఛాయాదేవిగారని ...

సరస్వతి: విన్నాను. నిన్న అత్తయ్యగారు చెప్పారు. అందు కనే నేనూ వస్త. అవునుకాని ఈ తేనె సీసాలు మీరు కొన్నారా?

అరుణ: అవును, వదినా! చాలా చౌకగా దొరికింది. కిలో అయిదుం పావలా. మా ఎదురుగా మరొకరికి పన్నెండు రూపాయల కమ్మింది.

సరస్వతి: మీ రందరూ బోల్తా పడ్డారు. ఇది తేనెకాదు. ఉత్త బెల్లం పాకం. ఆ పన్నెండు రూపాయ లకి కొన్నదీ, ఈ తేనె అమ్మీ కలిసి చాలా మందికి ఇలానే టోపీ వేశారు.

అందరూ: ఆఁ!

అరుణ: ఏమంటారు, ఛాయాదేవిగారూ?

ఛాయాదేవి: ఇలా మోసం చేస్తుందని కలగన్నానా ఏమిటి?

రాధ: కాదు. మీ అనుభవం, లోకజ్ఞానం ఎందుకులెండి! ఇంతకీ మా వాడు బెల్లంపాకం లాంటి వాడు కాదు. అసలైన సిసలైన పట్టుతేనె. అందుకని మీ రెంత ఇచ్చేది ...

ఛాయాదేవి: అయిదువేల అయిదు వందలు. లాంఛనాలు మాకు తోచినంత.

సరస్వతి : చాలా తక్కువండి, పిన్నిగారూ. మా మరిది డాక్టరన్న సంగతి మీరు మరిచిపోకండి.

ఛాయాదేవి: వీళ్ళు నలుగురే ననుకుంటే, నువ్వూ వీళ్ళ తోడు కొచ్చావా, తల్లీ?!

(పోస్ట్ అన్న కేకవిని అరుణ బయటి కెళ్ళి ఓ ఉత్తరంతో తిరిగి వస్తుంది.)

రాధ: ఎవరే ఉత్తరం రాస్త?

అరుణ: ఇంకెవరు? హీరో రాశాడు. వినండి. చదువు తాను. "నాన్నగారికి, నేను మీరు వ్రాసి నట్లుగా ఆ హైదరాబాద్ అమ్మాయిని చూశాను. పిల్ల బాగావే ఉన్నా, వాళ్ళలో ఉన్న అహం నాకు నచ్చలేదు. ఏదో మాట వరసకి మీతో మాట్లాడమన్నాను. వాళ్ళు మరీ బలవంతం చేస్తే, నేను రైల్లో తిరిగి వెళ్ళి పోతున్నప్పుడు అనుకోకుండా ఒక పేద హరిజన యువతిని కలుసుకున్నాను. మనసుకి ప్రాధాన్య మిచ్చిన నాడు కులమత ప్రసక్తి, ధనిక పేద వర్గ విచక్షణా ఉండరాదనే సిద్ధాంతాన్ని నమ్మిన వాడి నవడం చేత ఆ అమ్మాయిని నేను బొంబాయిలో మొన్ననే పెళ్ళిచేసుకున్నాను. నేను మిమ్మల్ని క్షమించమని కోరటం లేదు. ఎందుకంటే, నేను చేసిన పని తప్పుకాదు కనక మీ ఆశీర్వాదాలకోసం ఓ రెండు రోజుల్లో బయలుదేరి వస్తున్నాము. అక్కయ్య లిద్దర్నీ మేము వచ్చేవరకూ ఆపండి.

ఇట్లు,
—హరి."

ఛాయాదేవి: ఎంత ఘోరం! ఎంత అప్రతిష్ఠ!

శాంత: ఇందులో ఘోరాని కేముంది? పిట్టతగన్నా, పిట్ట తగన్నా పిల్లి తీర్చింది. పిన్నిగారూ, ఇప్పుడు మీరు కతికినా ఫర్వాలేదు. ఓ కప్పు కాఫీ తీసుకొస్తాను.

ఛాయాదేవి: చాలమ్మా మర్యాద! వస్తాను. (వెళ్ళి పోతుంది.)

అరుణ: ఏమండోయ్! మీ తేనె సీసా. (వెళ్ళి ఇచ్చి వస్తుంది.)

రాధ: ఏమిటో, వదినా, అన్నయ్య ఇలాంటి పని చెయ్యడం?

సరస్వతి: వెర్రిదానా! నవభారత నిర్మాణానికి మీ అన్నయ్య లాంటి వారే పునాదులు. ఇది మనం ఎంతో గర్వించదగ్గ విషయం. పదండి. మనం అందరం చదువుకున్న వాళ్ళం. మీ అమ్మా నాన్నలకి నచ్చచెప్పడానికి ప్రణాళిక తయారు చెయ్యాలిగా!

(తెర పడుతుంది.) ★

మూలశంకకు
త్వరగా
నమ్మకమైన
హెడన్సా
విరేచనముతో
చికిత్సను పొందండి
– శస్త్రచికిత్స
అవసరములేదు!
Bensons-2141.TEL

తలనొప్పి!
తలనొప్పి!

కేవలము ఒక్క
అవేదన్®
ప్లస్

సత్వరమైన, నిశ్చయమైన
నివారణ యిస్తుంది!
TTT® SQUIBB®
SARABHAI CHEMICALS PRIVATE LIMITED
Shilpi-SC-6A/74 Te